

Utszéli jogeset.^{*)}

Ki szerez tulajdont az árukon, amelyeket — szakácsnő a piacon beszeréz? A kérdésre a válasz csak egy kis kerülővel lehet precíz. Ingó tulajdonának átruházásához szükséges, hogy a tulajdonos a dolgot a szerzőnek átadja és megegyezzenek abban, hogy a dolog tulajdona a szerzőre szálljon (Ptkv. tjav. biz. sz. 453. §. 1. bek.) Általános a nézet, hogy átadás alatt a tényleges birtok átengedése értendő, ezért az átadás elmarad, ha a dolog már a szerző birtokában van (id. h. 2. bek.) Birtokos számba azonban nem megy, aki a tényleges hatalmat a dolog felett másnak részére, annak háztartásában gyakorolja, úgy hogy a másik utasítását közfelfogás szerint minden ellentmondás nélkül követnie kell (u. ott 354. §. 1. bek.) A szakácsnő kezéhez való átadással tehát birtokot a gazda szerez s ezzel, ha az animus hozzájárul, tulajdont is. Közömbös, vajjon a szakácsnő kijelentette-e, hogy az árut a gazda számára veszi, mert az eladó részéről az átruházási szándék alternative van meg, akár a szakácsnő saját személye, akár a szakácsnő, mint a gazda „Besitzdiener“-je részére. Ha ezt fel nem vesszük, nem tudjuk megkonstruálni a szakácsnő részéről a tulajdonszerzést abban az esetben, ha kivételesen a saját részére vásárol anélkül, hogy ennek kifejezést adjon s kénytelenek volnánk neki a dolog kiadása iránti igényt juttatni a gazdával szemben, amelynek azonban hiányzik a ténybeli alapja.

A kérdés több vonatkozásban lehet ügydöntő. Az áru utközben megsemmisül: a tejfel kiömlik, a csirke elszalad: kié a kár? Az áru kárt okoz, pl. a tolongásban a szakácsnőt meglöki, kiejti a kezéből a süvegcsukrot, az ráesik az ott kirakott üvegárukra s azokat összetöri. A szakácsnőt vagy a gazdát terheli a polg. tkv. jav. 1489. §-ában szabályozott megtérítési kötelezettség?

Komplikálódik a kérdés, ha a gazda meghagyta a szakácsnőnek, hogy egy bizonyos helyen vásároljon vagy bizonyos árusnál ne vásároljon s az ennek ellenére cselekszik. A gazda részéről itt nyilván nincs meg az animus dominii acquirendi. Mégis érezzük, hogy a tulajdonszerzést megtörténtté kell tennünk, nehogy a forgalmat lehetetlen vizsgálatokra kötelezzük. Lássuk csak! A vételügyletet nyilván álképviselő kötötte, mert a meghatalmazás korlátozva volt. Ha tehát azt a gazda jóvá nem hagyja, az rá nézve hatálytalan (id. h. 806. §.) s az árus csak a szakácsnőtől követelheti a szerződés teljesítését vagy kártérítést (u. ott 807. §.) „A megegyezés érvényes jogalapja” tehát, amelyet a Polg. tkv. tjav. 453. §. 3. bek.) a tulajdonszerzéshez meghíván, csak a szakácsnő és nem a gazda személyében van meg. Viszont a szakácsnő nem akart a maga részére tulajdont szerezni, tehát érzésben nincs „megegyezés”. Ebből az következik, hogy az árus maradt tulajdonos s visszakövetelheti az áruját — kitől? A gazdától nem, mert annak nem adta át s az nem is vette át,

^{*)} E rovatban szívesen beszélünk meg előfizetőink köréből hozzánk intézett kérdéseket, amelyekben a magánjog és hiteljog körébe vágó *közérdekű* eseteket adnak tudunkra.

hanem a szakácsnőtől, akinek sem nevét, sem lakását, sem egyéb körülményeit nem ismeri s akin nem tudna amugysem behajtani semmit. Az árus még azzal sem védekezhetnék ez ellen, ha írásbeli meghatalmazást vagy a szakácsnői minőség igazolását kérné, mert ez nem zárja ki, hogy a gazda megtiltsa az itt vagy ott vásárlást s hogy a tilalom az illető áruval szemben hatályos legyen. A magánjogi szabályok a jóhiszemű forgalom érdekét ezen az egy ponton — t. i. a meghatalmazás hiánya következményeinek a jóhiszemű harmadik ügyletkötő félre hártásával — hiányosan védik meg. Az eladói részen a házagot kitöltik a K. T. 47., 48. §-ai. A vevői részen ilyen korrekтивumok még nem alakultak ki.

M.

Ügyvédség.

A perköltség valorizálása. A régi köznapi mondás: szabó tépett ruhában, suszter lyukas cipőben jár. Az ügyvédség nem tudta kiküzdenni a perköltség felsőbb fokán való valorizálását. Az az igazságügyminiszteri rendelet, amely azt célozta, hogy az ügyvédi költség a legutolsó tárgyaláson való értékhez igazodjék, még csak javaslattá sem vált, nem hogy törvényvé. És ugyanigy sikertelen maradt egyik-másik alsóbíróságnak az a kezdeményezése, mely a megítelt perköltséget az ítélethezatal napja szerinti értékben rendelte fizetendőnek. Ez a gyakorlat nem tudott általánossá válni és most két olyan esetben, amikor az alsóbíróság a marasztaló határozat után beálló értékromlás ellenében a napiérték szerint történő marasztalással védte meg a perköltséget az értékcsökkenéssel szemben, a Kuria két tanácsa kimondotta, hogy a megítelt költség — valorizálatlanul fizetendő. (P. VI. 5930/924. és P. II. 1469/925.) Mindkét kuriai határozat a felülvizsgálatot elutasította és csak a perköltség valorizált megítélését változtatta meg. Alig érthető, hogy míg éppen ez a két tanács a költségperben valorizáló álláspontra helyezkedik, ugyanakkor az érdemi perekben kizárja a költség valorizálását.

Még keserűbbé teszi a dolgot, ha a Kuria egy olyan perben, ahol a felperes azért a szolgálatért követelte a kikötött díjazást, hogy szerez a félnek egy olyan ügyvédet, aki örökösödési perét előleg nélkül elvállalja, a Kuria ezt a lényegileg cupringer munkát, ha leszállított összeggel is, de valorizáló ítélettel jutalmazta.

B. S.

Ügyvédi költség telekkönyvi perenkívüli ügyben. A törvényszék másodfokon hozott végzésével a felfolyamodó felet felfolyamodásával elutasította és őt az ellenfél részére költségfizetésben marasztalta.

A Kuria P. V. 6323/925. sz. határozatával a felfolyamodást elutasította, de a költségfizetésre marasztaló rendelkezést hatályon kívül helyezte, „mert a telekkönyvi rendtartás nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelynek alapján telekkönyvi perenkívüli kérvényi ügyekben az ellen-